Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003133

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Протопопова Наталія Андріївна
2. Natalia Protopopova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 051 Економіка

Дата захисту: 21-07-2026

Спеціальність за освітою: Економіка

Місце роботи здобувача: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14642

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.92

Тема дисертації:

1. Формування механізму захисту соціально економічних систем країни

2. Formation of a mechanism for economic protection of the socio-economic systems of the country

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі узагальнено та розвинено теоретико методологічні положення і розроблено практичні рекомендації щодо формування адаптивного механізму управління економічним захистом соціально-економічної системи країни на засадах інтегрованого системно процесного підходу (на прикладі підприємств трубної промисловості) в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій економіки України. У першому розділі здійснено комплексне дослідження теоретичних підходів до трактування сутності економічного захисту як багаторівневої, динамічної та ієрархічно структурованої категорії, що формується під впливом системи внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку соціально економічних систем. Узагальнено та систематизовано існуючі наукові підходи до визначення економічного захисту, що дозволило встановити його місце в системі економічних категорій, визначити функціональне призначення та обґрунтувати багаторівневу структуру (макро-, мезо-, мікрорівень). Доведено, що економічний захист доцільно розглядати не лише як стан захищеності, а як безперервний управлінський процес, який реалізується через сукупність взаємопов'язаних організаційно-економічних інструментів, методів і важелів. Уточнено зміст категорії

«механізм економічного захисту», який інтерпретується як інтегрована система управління, спрямована на забезпечення стійкості функціонування, адаптивності та здатності до відновлення соціально-економічних систем в умовах невизначеності та зростання ризиків. 3 Систематизовано наукові підходи до трактування ризику як ключового елемента економічного захисту та доведено, що ефективність функціонування соціально-економічних систем визначається здатністю до своєчасної ідентифікації, оцінювання та нейтралізації загроз. Розроблено розширену класифікацію ризиків, яка враховує сучасні виклики, зокрема воєнні, економічні, технологічні та соціальні трансформації. У другому розділі здійснено аналітичну оцінку функціонування соціально-економічної системи країни на прикладі підприємств трубної промисловості України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. Обґрунтовано, що оцінювання механізму економічного захисту повинно здійснюватися не фрагментарно, а на основі системного підходу як сукупності взаємопов'язаних фінансово-управлінських контурів, що визначають рівень стійкості, керованості та адаптивності підприємств. Запропоновано методичний підхід до оцінювання механізму економічного захисту, який базується на використанні системи фінансово економічних коефіцієнтів (валова та операційна рентабельність, адміністративне та збутове навантаження) та інструментарію нечітко логічного підходу, що дозволяє враховувати невизначеність і нечіткість економічних процесів, інтерпретуючи значення показників через систему лінгвістичних змінних та забезпечуючи більш гнучке оцінювання рівня економічного захисту підприємств. Доведено, що зазначені показники виконують функцію ранніх індикаторів фінансово-економічної стійкості та сигналізують про наявність потенційних загроз, що створює підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Обґрунтовано доцільність інтеграції результатів оцінювання у систему фінансового моніторингу, внутрішнього аудиту та стратегічного управління розвитком підприємств. У третьому розділі розроблено теоретико-методичні засади формування механізму управління економічним захистом соціально 4 економічної системи країни. Обґрунтовано доцільність застосування інтегрованого системно-процесного підходу, який забезпечує узгодження фінансових, організаційних та управлінських складових у межах єдиної логіки функціонування та розвитку.

2. The dissertation summarizes and further develops theoretical and methodological provisions and provides practical recommendations for the formation of an adaptive mechanism for managing the economic protection of the socio-economic system of the country based on an integrated system-process approach (on the example of pipe industry enterprises) under conditions of wartime and post-war transformations of Ukraine's economy. In the first chapter, a comprehensive study of theoretical approaches to the interpretation of the essence of economic protection as a multi-level, dynamic and hierarchically structured category formed under the influence of internal and external factors of the development of socio-economic systems is carried out. Existing scientific approaches to defining economic protection are generalized and systematized, which made it possible to determine its place in the system of economic categories, define its functional purpose, and substantiate its multi-level structure (macro-, meso-, and micro-levels). It is substantiated that economic protection should be considered not only as a state of security but also as a continuous management process implemented through a set of interconnected organizational and economic instruments, methods, and levers. The content of the category «mechanism of economic protection» is clarified and interpreted as an integrated management system aimed at ensuring stability of functioning, adaptability, and resilience of socio-economic systems under conditions of uncertainty and increasing risks. Scientific approaches to the interpretation of risk as a key element of economic protection are systematized, and it is proved that the effectiveness of socio-economic systems depends on their ability to timely identify, assess, and neutralize threats. An expanded classification of risks is developed, taking into account modern challenges, including wartime, economic, technological, and social transformations. In the second chapter, an analytical assessment of the functioning of the socio-economic system of the country is carried out on the example of pipe industry enterprises of Ukraine under conditions of wartime and post-war transformations. It is substantiated that the assessment of the mechanism of economic protection should be performed not fragmentarily, but on the basis of a systemic approach as a set of interconnected financial and managerial contours determining the level of stability, controllability, and adaptability of enterprises. A methodological approach to assessing the mechanism of economic protection is proposed, based on the use of a system of financial and

economic indicators (gross and operating profitability, administrative and selling expenses burden) as well as the tools of the fuzzy logic approach, which makes it possible to take into account uncertainty and vagueness of economic processes by interpreting indicator values through a system of linguistic variables and ensuring more flexible evaluation of the level of economic protection of enterprises. It is proved that these indicators perform the function of early warning signals of financial and economic stability and indicate the presence of potential threats, which creates a basis for making sound managerial decisions. The expediency of integrating assessment results into the system of financial monitoring, internal audit, and strategic management of enterprise development is substantiated. In the third chapter, theoretical and methodological foundations for the formation of a mechanism for managing the economic protection of the socio economic system of the country are developed. The expediency of applying an integrated system-process approach is substantiated, which ensures coordination of 7 financial, organizational, and managerial components within a unified logic of functioning and development.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Діденко А. В., Протопопова Н. А. Захист соціально-економічних систем: аналіз та моделювання. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. DOI : https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-57
- 2. Діденко А. В., Протопопова Н. А. Оцінка індикаторів стану соціально-економічних систем країни. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 51. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-3
- 3. Протопопова Н. А. Інституційні механізми забезпечення стійкості трубної промисловості України в контексті економічної захищеності. Приазовський економічний вісник. 2025. Вип. 4 (44). С. 9–12. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-4263/2025-4-2
- 4. Протопопова Н. А. Особливості функціонування трубної галузі в Україні в контексті формування механізмів захисту соціально-економічних систем держави. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2025. № 2 (34). DOI: https://doi.org/10.58253/2078-1628-2025 2(34)-007
- 5. Протопопова Н. А. Аналіз сучасного стану та трансформаційних тенденцій розвитку трубної промисловості України в умовах системних викликів. Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. 2025. № 4 (138). С. 44–47. DOI: https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-4-6
- 6. Протопопова Н. А. Оцінювання механізму захисту соціально економічних систем: приклад підприємств трубної промисловості. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2026. Т. 11. № 1. С. 271–274. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2026-1-50
- 7. Протопопова Н. А. Комплексна нечітко-логічна модель оцінювання рівня досконалості захисту соціально-економічних систем. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2026. № 1. С. 598–604. DOI: https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-350-81

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванов Сергій Володимирович
2. Serhii V. Ivanov

Кваліфікація: д. е. н., професор, член-кор., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Придніпровський науковий центр Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України

Код за ЄДРПОУ: 01209713

Місцезнаходження: вул. Лешко-Попеля, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуцалюк Олексій Миколайович
2. Oleksii M. Gutsalyuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6541-4912

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Товариство з обмеженою відповідальністю "Приватний заклад вищої освіти "Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова"

Код за ЄДРПОУ: 14204539

Місцезнаходження: вул. Нечуя-Левицького, Черкаси, Черкаський р-н., 18036, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міньковська Альона Вікторівна

2. Alona V. Minkovska

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9414-4210

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хамініч Світлана Юріївна

2. Світлана Ю. Хамініч

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2221-5550

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сидоров Олександр Анатолійович

2. Oleksandr A. Sydorov

Кваліфікація: к. е. н., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0009-2156-3658

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	М'ячин Валентин Георгієвич
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	М'ячин Валентин Георгієвич
Відповідальний за підготовку облікових документів	Почтовий Максим Миколайович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна